

Namen je bil pač slabo izražen, kajti ponudil se nam je le koncert, pri katerem so bili znamenitejši slovenski skladatelji stare in nove dobe po poedinih svojih skladbah zastopani. A tudi skladatelji niso bili vsi zastopani; pogrešali smo imen zaslužnih in pomenljivih naših mož, kakor n. pr. Ivana Gerbiča, Davorina Jenka, A. Hajdriha, Gustava Ipavica in še celo vrsto drugih bolj ali manj plodovitih skladateljev. Zato smo pa slišali na tem koncertu Schantlovo uverturo in pa Haydnova zbora, katera nimata na dozdevno »zgodovinskem« koncertu nikakega upravičenega mesta. Bili so na sporedu Anton Foerster z najnovejšim zborom »Domu« za moški zbor, Kamilo Mašek s solospevoma »Nezakonska mati« in »Kam«, Fr. S. Vilhar s samospevom »Mornar«, z mešanimi zbori pa Anton Nedvĕd (Oblakom), dr. B. Ipavic (Leži polje ravno) in P. Hugolin Sattner (Studenčku) ter narodne pesmi: Fleišman-Hubadova »Luna sije«, »Bom šel na planin'ce« in »Ljub'ca povej, povej« v Čerinovi ozir. Hubadovi harmonizaciji. Kot orkestralni skladatelj je bil zastopan Viktor Parma z intermezzom iz opere »Ksenije«. — Omenjamo pa s priznanjem tudi Ganglov vzorno in navdušeno sestavljeni slavnostni prolog, katerega je pesnik v začetku koncerta sam predaval.

Dopolnjeno je prvo četrstoletje društvenega obstanka, prva mladeniška doba v društvenem razvoju, polna bojev in nad. Nastopa drugo četrstoletje; upamo in iskreno želimo, da bode to doba obilega sadu v prid vsega naroda.

—oe—

Slovensko gledališče. Blagovoljni čitatelji se morda začudijo, češ, da smo se iz prednjih delov »Zvonovih« zopet preselili v ozadje pod staro streho. No, stvar je ta: Sodimo, da v »Gledališka pisma« spadajo le bolj imenitni razgovori o premierah, izvirnih igrah in sploh gledaliških novostih, ki so večje nego enodnevne vrednosti; razgovor o njih naj bi bil zaokrožena, samostojna študija. Nikakor pa se ni baviti »Gledališkim pismom« z registrovanjem in zabeleževanjem vseh gledaliških predstav, izmed katerih mnoge nimajo drugega pomena, nego da izpolnijo večer. —

Tak pregled domačih predstav bomo podajali tudi odslej, kakor v pretekli sezoni, pod zgornjim zaglavjem v »Listku«. A onih predstav, o katerih smo itak v »Gled. pismih« obširneje poročali, nam tu menda ni treba posebe omeniti. —

Da so bili v prvih dveh mesecih gledališke sezone zastopani na našem odru že vsi znamenitejši proizvozniki nemške veseloigre, temu se ne čudi, kdor ve, kako se trudi intendancija našega gledališča na vse kriplje, da bi privabila več občinstva v Talijin hram — žal, da brez posebnega uspeha.

»Doktor Blažič«, veseloigra v petih dejanjih, katero je po Adolfu L' Arrongeu (Dotcor Klaus) poslovenil Anton Trstenjak, in ki se je igrala dne 21. oktobra, ima vse prednosti in vse napake L' Arrongevih iger. Brez one finosti, ki jo nahajamo v francoskih igrah, a tudi brez onih robotosti, katerih so druge nemške igre enake vrste prepolne, se odlikujejo L' Arrongevi dramatični proizvodi po neki ljubki dobrosrčnosti. Seveda pisatelj semtertja tudi rad nekoliko pomoralizuje, kar gotovo ne povzdiguje umetniške veljave njegovih del. Najnovejši njegovi igri sta »Anna's Traum«, s katero je imel le malo uspeha, in pa »Mutter Thiele«, o kateri ne vemo, se je li sploh že uprizorila, ali ne.

Sicer pa se pogreša v vseh L' Arrongevih dramatičnih proizvodih takisto prave poezije, kakor v delih njegovih vrstnikov in drugov pl. Moserja — čigar

»Knjižničarja« smo videli na našem odru spet dne 23. novembra t. l. — in pa pl. Schönthana, čigar burka »Ugrabljene Sabinke« se je predstavljala dne 21. novembra.

Najplodovitejši izmed te trojice je pač pl. Moser, ki je večinoma sam, deloma pa tudi skupno z L' Arrongem in Schönthanom spisal do — sto iger. Tudi se nam dozdeva, da ima izmed omenjenih pisateljev Moser še najzdravejši humor; vsekakor pa je njegov »Knjižničar« izmed najboljših nemških veseloiger sploh.

Gledališki list je oznanil to igro kot glumo. Kako se nazivlje v izvirniku, nam ni znano. Res se nahaja v igri mnogo tacega, kar spada v glumo, toda brez dvojbe se »Knjižničar« sme prištevati k veseloigram in sicer tem bolj, ker je v njej par prav poetičkih mest.

Nasprotno pa so Schönthanove »Ugrabljene Sabinke« bolj gluma, nego veseloigra. Tudi Schönthan še vedno deluje; njegovo najnovejše delo je veseloigra »Renaissance«; o njej pravi kritika, da je sicer naravno zapleten in razpleten dramatiški proizvod, toda brez življenja in še bolj brez vsake poezije.

Dne 23. oktobra se je predstavljala s prav lepim uspehom zopet enkrat »Maria Stuart«, dne 1. novembra je napolnila gledališče kakor vsako leto Raupachova žaloigra »Mlinar in njegova hči«, a 6. novembra smo videli prvič na našem odru znamenito Scribejevo veseloigro »Kozarec vode«.

Morda se v nobenem drugem Scribejevem delu ne kaže tako očito, da Scribe ni bil zgolj tvorničar dramatiških proizvodov, temveč zares tudi umetnik. Pred vsem je vzorna v tej igri tehnika, potem pa izredna duhovitost, ki preveva skozi in skozi to njegovo delo; baš zategadelj pa mora pozorno slediti to igro, kdor hoče imeti kaj užitka pri nje uprizoritvi, kajti duhovitost nadvladuje v njej daleč srce — in to je menda edini, toda občuten nedostatek te igre.

Na nje uprizoritev smemo biti vsekakor ponosni, ker se je v njej jasno pokazalo, da naši igravci tudi v veseloigri zmorejo kaj, če le hočejo.

Končno naj omenimo to pot izmed dramatiških predstav le še Sudermannov igrokaz »Dom«, ki se je tudi s prav lepim uspehom predstavljal dne 12. novembra.

Kar se tiče našega igralnega osebja, priznamo, da smo vobče z njim prav zadovoljni. Večina igravcev stoji na prejšnji višini, pri posameznih pa se kaže tudi nekoliko napredka. Tako se radi pridružimo mnenju tistih, ki trdijo, da sta se gospodična Ogrinčeva in gospod Kranjec s pridom mudila čez poletje v gledališki šoli na Dunaju. Zlasti nam ugaja Kranjčeva strogo umerjena in dobro premišljena igra. Pa n. pr. tudi gospod Lovšin, o katerem smo že skoraj obupavali, napreduje. Že lani nas je bil presenetil kot Paulet v »Mariji Stuartovi«, a letos nas je prav prijetno iznenadil v tej igri in tudi še nekaterih drugih ulogah. Samo učiti se je treba, potem že gre! — Izvrstna moč utegne postati gospodična Hilbertova, katero je intendancija letos naši drami pridobila. Gospodična je še mlada, a razpolaga že sedaj z obilico igravske tehnike. Obraz njen in ves njen životek se radovoljno vdajata njeni volji; to priča njena mimika in vse njeno kretanje in gibanje . . . Semtertja se ji kaka potezica v obrazu morda brez potrebe še nekoliko preveč poostri, toda ako se bo vztrajno vadila, se popne sčasoma do tolike virtuoznosti, da bode vsako posamezno gibico na licu imela v svoji oblasti. —

Operne predstave pa smo imeli meseca oktobra in novembra sledeče:

Izmed že znanih oper se je 'pela »Karmen« dne 7. in 9. oktobra in pa 14. novembra, »Rigoletto« dne 18. in 19. oktobra in »Fra Diavolo« dne 16. in 20. novembra.

Novih oper smo imeli v tem času dve, in sicer se je pela dne 29. oktobra in pa dne 4. in 9. novembra »La traviata« (Dama s kamelijami), opera v štirih dejanjih po Dumasa ml. »Dame aux Camelias«, spisal F. M. Piave, poslovenil A. Funtek, uglasbil Giuseppe Verdi, dne 26. in 30. novembra pa velika opera v treh dejanjih »Ples v maskah« (Un ballo in maschera), istega pisatelja in skladatelja kakor »La traviata«.

Opera »La traviata« je bila zložena že dve leti potem, ko se je »Dama s kamelijami« prvič igrala v Parizu, torej leta 1854. Izredni talent Verdijev za dramatične kompozicije se kaže tudi v tej skladbi. Semtertja nam done iz te skladbe zvoki na uho, ki smo jih čuli že v njegovih prej zloženih operah, ne da bi baš mogli očitati skladatelju, da se ponavlja.

V operi »Un ballo in maschera«, ki je bila zložena leta 1859., se kaže nekoliko manj stremljenje po vnanjih učinkih, kakor smo jih sicer navajeni v Verdijevih operah, a je godba v njej zato bolj značilna, izrazita in tekstu prikladna. Baš radi tega pa, ker godba v tej operi ne hlasta toliko po vnanjem efektu, je menda širšim krogom tudi manj pristopna, in zategadelj se je bati, da se jim ne priljubi tako, kakor so se jim priljubile nekatere druge opere Verdijeve. A značilna kakor za vse skladbe Verdijeve je tudi za »Traviato« originalna in presenetljiva kombinacija tonov in pa živahna zvenivost zvokov.

V opernem osebju nam ni zabeležiti velikih izprememb. Gospodična Ševčikova in gospodje Nolli, Raškovič in Fedyczkowski so nam stari dragi znanci, na katere smo večjidel lahko ponosni. Gospodični Ševčikovi bi pač pripomnili, da se nam je videla v operi »Ples v maskah«, kar se tiče igre, nekoliko razmišljena. Nekoliko več sočutja bi bila morala vendar kazati v smrtnem prizoru, nego ga je! Upamo, da se kaj takega več ne ponovi! Saj smo dozdej gospico Ševčikovo vedno tudi kot igravko čislali. — Lep napredek je pokazal gospod Rus kot Lorenzo v operi »Fra Diavolo«. — Nova moč je gospodična Horvatova, ki je stopila na mesto lanske altistovke. Ta gospodična je jako dobra pevka in inteligentna igravka, ki se odlikuje zlasti po živahnem in ognjevitem temperamentu, ki je za uloge kakor »Karmen«, vsekakor potrebna lastnost. Z.

»Nova nada«. Zbornik zabavi i pouku. Knjiga I. Svezak 1. in 2. Izdao Vladimir J. Teharski. U Zagrebu. Tisak »Dioničke tiskare«. 8°. Vsaka številka šteje 80 str. Poleg pesmi — tudi nekaj slovenskih — prinaša list povesti, kritične in bibliografske sestavke in beležke. Morebiti izpregovorimo še kdaj o tem listu.

Vedeževavka. V svojem romanu »Pobratimi« sem opisal neko jako senzitivno gospo, katera je v hipnozi čitala izrek, ki ga je bil doktor zapisal, dasi ni mogla videti, ne vedeti, kaj je bilo v zagrnenem listu . . . Moj prijatelj dr. Turner je tačas v svoji v »Sl. Narodu« priobčeni oceni tega dela dejal, da on v spiritistovske pojave tako malo veruje, kakor v čudesa. Te dni pa sem čital v medicinskih listih poročilo znanega francoškega nervopatologa profesorja Grasseta, ki ga je bil predložil akademiji des sciences et lettres v Montpelieru. Neki dr. Ferroul v Narbonnu mu je namreč pravil o gospe, katera zna čitati skozi neprozorna telesa. Prof. Grasset, hoteč se o tej prečudni lastnosti prepričati, je zapisal doma v Montpelieru na list sledeči vrstici: